

JAK SE Z KANGAROO STAL KLOKAN?

Australská angličtina převzala pro klokany mnoho jmen z domorodých jazyků. Označení wallaby používá pro nejmenší druhy klokánů s velikostí těla kolem 60 centimetrů. Název kangaroo má naopak vyhrazen pro největší zástupce klokanovitých. Pro druhy středních velikostí se někdy používá označení „wallaroo“, jež vzniklo spojením názvu pro malé a velké klokany.

České pojmenování klokan je v mezinárodním kontextu výjimečné a jsme jedním z mála národů, které k označení klokana nepoužívají odvozeninu z anglického „Kangaroo“. Španělé mají pro toto zvíře jméno „canguro“, Němci „Känguruh“ a Finové „kenguru“. Za vznik českého slova „klokan“ vdčíme obrozeneckému přírodovědci Janu Svatopluku Preslovi, který se při jeho vymýšlení nechal inspirovat slovem „skokan“.

Okolnosti, za jakých se jméno „kangaroo“ dostalo z jazyka původních domorodých obyvatel Austrálie do angličtiny, se pojí s jedním jazykovědným mýtem. V roce 1770 se kapitán James Cook a botanik jeho výpravy Joseph Banks zeptali jednoho domorodce z povodí řeky Endeavour na jméno podivného skákajícího zvířete. Muž odpověděl: „Kangaroo“!, což Cook a Banks považovali za odpověď na svou otázku, a zapsali si toto slovo jako jméno pro klokana. V řadě knih, encyklopedií a internetových zdrojů můžeme nalézt tvrzení, že onen domorodý muž ve skutečnosti nechápal, co po něm Angličané chtějí, a ve své mateřštině odpověděl: „Nerozumím!“ K tomu se často dodává, že slovo „kangaroo“ se pro klokana v žádném z domorodých jazyků Austrálie nepoužívá.

Už v roce 1898 však australský etnolog J.W.Roth zjistil, že kmen Cuugu Yimidhirr z povodí řeky Endeavour říká klokánům „gaNurru“, což je slovo, které Cook a Banks zkomolili na „kangaroo“. Na Rothovu studii se pozapomnělo a omyl byl na pravou míru uveden až v 70. letech minulého století. Přesto i nadále přežívá v nejrůznějších pojednáních o klokanech.

Časopis Příroda 1-2/2020 str.31